

Ondersteunen in een inclusieve context.

Competenties en rollen
van de begeleider-coach.

Redactie

HOGENT

Goedele De Nil

Alexandra Danneels

Commissie Inclusie VWV

Riet Deschacht

Renaat Jonckheere

Jef Stroo

In opdracht van de Commissie
Inclusie van het Vlaams
Welzijnsverbond.

Verantwoordelijke uitgever

Dienst Communicatie

Geraard de Duivelstraat 5

9000 Gent

In zeven competenties dagen we de begeleider-coach anno 2018 uit om na te denken over zijn handelen. Drie basiscompetenties liggen verankerd in zijn DNA, vier competenties zijn specifiek voor het concrete actiegebied waarop de begeleider-coach zijn handelen richt.

Basis-competentie 1.

De begeleider-coach bouwt een tijdelijke relatie op met de cliënt en zijn persoonlijk netwerk, waarbij hij focust op maximale autonomie, en waarbij hij de cliënt en zijn persoonlijk netwerk loslaat.

De begeleider-coach kan:

- In zijn ondersteuning op een flexibele manier zowel afstand houden als nabij zijn, rekening houdend met de relationele context van de cliënt.
- Een gelijkwaardige relatie aangaan met de cliënt en netwerk.
- Vertrekken vanuit de autonomie van de cliënt en dit als doel vooropstellen.
- Kritisch reflecteren over de wijze waarop zijn eigen behoeften en waarden een invloed hebben op de wijze waarop hij een ondersteuningsrelatie aangaat.
- De regie in handen geven van de cliënt en zijn persoonlijk netwerk.
- De betekenis van het gedrag van de cliënt vanuit het perspectief van de cliënt interpreteren.

Basis-competentie 2.

De begeleider-coach reflecteert voortdurend over de wijze waarop de cliënt en het cliëntsysteem kunnen participeren in de samenleving, en stemt zijn ondersteuning hierop af.

De begeleider-coach kan:

- De theoretische kaders van kwaliteit van leven en volwaardig burgerschap uitleggen en het inclusief gedachtengoed daarbinnen situeren.
- Aantonen hoe hij de inclusiegedachte in zijn handelen vertaalt.
- In dialoog met de cliënt reflecteren over wat er voor de cliënt echt toe doet, zijn ambities en keuzes verwoorden en respecteren.
- Constructief omgaan met feedback van collega's, de cliënt, het persoonlijk netwerk van de cliënt en burgers over het eigen functioneren in functie van de inclusiegedachte.
- Vormende initiatieven integreren in het denken en handelen.

Basis-competentie 3.

De begeleider-coach daagt vasthoudend zijn professionele omgeving en de samenleving uit om inclusie te verwezenlijken.

De begeleider-coach kan:

- De visie van de organisatie mee ontwikkelen vanuit de inclusiegedachte.
- Inclusiebevorderende en –belemmerende factoren in de organisatie aanwijzen.
- In de persoonlijke en professionele omgeving mogelijkheden aangrijpen om bij te dragen aan een positieve beeldvorming.
- Mogelijkheden van reguliere dienstverlening verkennen én doordacht inschakelen.
- Ondernemend en strijdbaar zijn vanuit een verbindend perspectief.

Leidende principes.

Mensen met een beperking ondersteunen is zonder meer een complexe opdracht. De job van begeleider-coach ziet er anders uit dan pakweg vijf of tien jaar geleden.

De focus van dit competentieprofiel ligt op het bewust meebouwen aan een inclusieve samenleving. Personen en hun context ondersteunen zodat ze (opnieuw) verbinding leggen met andere burgers.

De persoon met een beperking ontdekt zijn eigen krachten en behoeftes doorheen relaties met betekenisvolle anderen, waaronder de begeleider-coach.

Competentie 4.

De begeleider-coach stimuleert de cliënt om acties te ondernemen die participatie in de samenleving bevorderen waarvan de uitkomst onzeker kan zijn. Hij benut hierbij optimaal de mogelijkheden van de cliënt en zijn persoonlijk netwerk.

De begeleider-coach kan:

- De cliënt ondersteunen om verbinding te leggen met zijn context/netwerk.
- De cliënt en zijn persoonlijk netwerk ondersteunen om individuele doelen te formuleren vanuit hun krachten en belangen.
- Bij angst, twijfel of onzekerheden de weerbaarheid van de cliënt en zijn persoonlijk netwerk verhogen.
- Problemen en mislukkingen benutten als kansen tot groei.
- Verantwoorde risico's nemen.
- Nieuwe wegen bewandelen om de participatie van de cliënt en het persoonlijk netwerk in de samenleving te maximaliseren.
- Kritisch zijn over wat hij zelf doet en wat hij overlaat aan anderen.
- Het geloof van de cliënt en het persoonlijk netwerk in zijn mogelijkheden versterken.

Competentie 5.

De begeleider-coach motiveert het persoonlijk netwerk om de cliënt optimaal te laten participeren in de samenleving, vertrekkend vanuit het referentiekader van de cliënt.

De begeleider-coach kan:

- De cliënt ondersteunen om zijn persoonlijk netwerk in kaart te brengen en te analyseren.
- De mogelijkheden en draagkracht van het persoonlijk netwerk van de cliënt inschatten.
- Het persoonlijk netwerk van de cliënt activeren om de ondersteuning van de cliënt op te nemen.
- De verantwoordelijkheid van het persoonlijk netwerk van de cliënt erkennen en hen ruimte bieden om deze op te nemen.
- Onderhandelen en bemiddelen tussen de cliënt en zijn persoonlijk netwerk.

Competentie 6. Competentie 7.

De begeleider-coach ondersteunt de cliënt en zijn persoonlijk netwerk om betekenisvolle contacten uit te bouwen in de samenleving.

De begeleider-coach kan:

- De cliënt ondersteunen om betekenisvolle contacten in de buurt en de ruimere omgeving in kaart te brengen en te analyseren.
- Opportuniteiten in de (eigen) omgeving zien en benutten om het (persoonlijk) netwerk van de cliënt uit te bouwen.
- Onderhandelen en bemiddelen tussen de cliënt, zijn persoonlijk netwerk en de ruimere omgeving.

De begeleider-coach onderneemt actie om de samenleving te sensibiliseren zodat de cliënt en zijn persoonlijk netwerk kunnen participeren.

De begeleider-coach kan:

- De cliënt ondersteunen om vanuit zijn sterktes een gewaardeerde rol in de samenleving te verwerven.
- Een win-winsituatie nastreven door de mogelijkheden en noden in de omgeving te gebruiken.
- Benoemen wat er leeft in de samenleving en maatschappelijke dynamieken onderkennen.
- Knelpunten signaleren aan verantwoordelijken van organisaties en overheden.
- Voorstellen tot verbetering aanbrengen en uitwerken, al dan niet ondersteund door de organisatie.

Algemene kaders

Visietekst commissie inclusie,
Vlaams Welzijnsverbond

Inclusietoetsen (Bea Maes,
HOGENT - Claudia Claes, VWW)

Perspectief 2020

VN-verdrag m.b.t. mensen
met een beperking

Buurtvervlochten

Communitybuilding

Werkboek Stage Sociale Inclusie,
Hogeschool-Universiteit Brussel, Els Vos,
Inge Verhaegen en Kris De Visscher

Professionele Bachelor in de
Orthoagogie: een competente
opleiding, IPSOC Kortrijk

Overleg Vlaamse Opleidingen
Orthopedagogie

Kader voor de Vlaamse opleidingen
bachelor in het sociale werk,
M. de Jong en W. Dumoulin,
Raobap-plus

Het competentieprofiel 'bachelor
in het sociaal werk', IPSOC Kortrijk

Samen leven. Een pleidooi. Plan vzw,
Geertrui Vandelanote en Martine Boone

Literatuur

Kröber, H. R.Th., & Van Dongen, H., (2011).
Sociale inclusie. Succes- en faalfactoren.
Amsterdam: Boom.

Kröber, H. R.Th., & Verdonschot, M. (2011).
De professional nieuwe stijl werkt aan
participatie en inclusie. Utrecht: Vilans.

Kröber, H.R.Th., Verdonschot, M.M.I.,
& Schuurman, M.I.M. (2013). Inclusie
dreigt te verworden tot illusie. Over
mensen met een beperking, armoede
en inclusie'. Nederlands Tijdschrift voor
de Zorg aan mensen met verstandelijke
beperkingen, (1/2013), 44 – 62.

Schutte, S. & Van Limpt, W. (2011). Van
zorgverlener naar ondersteuner. Op jou
komt het aan! Goirle: Walter & Van Limpt.

Schuurman, M. & van der Zwan, A. (2009).
Inclusie, zeggenschap, support. Op weg
naar een samenleving waarin iedereen
welkom is. Utrecht: Stichting Perspectief.

van Houten, D., & Bolsenbroek, A. (2010).
Werken aan een inclusieve samenleving.
Goede praktijken. Amsterdam: Boom/
Nelissen.

Van Hove, V. (2007). De begeleider als
bruggenbouwer. Sint-Amansberg:
Wiev.

Verdoorn, P., & Van Vulpen, A.
(2011). Werken aan kwaliteit van
bestaan. Bouwstenen voor inclusief
ondersteunen. Amsterdam: Boom.